

GLASBA.

Emil Adamič: **Na kmetski svatbi.** Svatbeni prizor iz »Volkašina«, roparske pravljice v enem dejanju, ki jo je spisal Fr. Milčinski. Po narodnih napevih za mešani zbor in samospev s spremljanjem klavirja priredil E. Adamič. Cena K 2.40. Vse pravice pridržane. Založil L. Schwentner v Ljubljani. — Gori omenjeni svatbeni prizor je izšel kot samostojna skladba in se lahko izvaja tudi sam zase brez igre »Volkašina«. Je zares krasen potpuri naših narodnih napevov, ki so porazdeljeni na samospeve, moške in mešane zборе. To je pristna slovenska glasba, in to tudi v klavirskem partu, ki prinaša semtertje samostojne, lepo zaokrožene figuracije. Skladba se prične s kratkim, prav živahnim klavirskim uvodom. Nato sledi razne zdravice. Pravcati dirindaj pa se vname, ko pride na vrsto velika okrašena pogača. Na tem mestu zabuč trikratni tuš. Rezanje pogače ne gre tako brž od rok, ker oče starejšina ne more dobiti pravega, dosti ostrega noža; svatje mu ponujajo klobuk, vrč, potem metlo in lopar, a vsi ti »noži« niče ne izdajo. Zelo lepi so napevi, ki jih poje starejšina v mirnem tempu; ko si ogleduje metlo, pravi: »Lep je nož, ali skrhan tako, da pogače rezal ne bo«; isto tako, ko ogleduje lopar: »Ni prida nož, brusiti se ne da! Poiščite mi drugega, mi boljšega!« Končno dobi starejšina vendarle pravi krušni nož in tu zapoje: »Oster nož v rokah zdaj držim, se pogače več ne bojim!« Vsi ti trije napevi so nekoliko bolj umetno zloženi, in bodo v veselje našim baritonistom. Ko starejšina pogačo reže in jo raznim svatom podaja, zapoje vsa družba še eno prav okroglo, in tako se zares lepo in tudi efektno konča ta vseskozi zanimiva in poljudna skladba.

St. Premrl.

Koncerti Glasbene Matice. Koncert v Mestnem domu dne 23. novembra 1913 je bil med lanskimi tovrstnimi prireditvami najsijajnejši. Umetniki, ki so nastopili ta večer, so nas presenetili in izsilili resnično občudovanje.

G. Valborg Svärdsström, švedska koncertna in operna pevka, je umetnica, kakršne v Ljubljani morda še sploh nismo čuli in je najbrže tudi ne bomo zopet tako kmalu. Njen organ je krasen, krepak, gibčen, izglajen in silno obsežen; njeno predavanje prepojeno z globokim čutom in veliko inteligenco. Umetnica je zapela najprej Verdijevo arijo Violette iz opere Traviata, zares odličen komad, vreden take pevke. Silno zanimanje so vzbudile skandinavske pesmi Hos drottning Margaretha (Pri kraljici Margeriti), I de sidste Öjeblikke (V poslednjem trenutku), Synnöves sang (Labodji spev), Vinden (Veter) in Gam-mal svensk Folks dans (Starošvedski narodni ples). Te pesmi imajo v sebi nekaj posebnega: značilno, zdaj temno-otožno, zdaj zopet svetlo-čilo melodijo in originalno harmonizacijo (spremljanje). Že kot skladbe poučne so te pesmi, od gospe Svärdsström neizrečeno lepo izvajane, bile še enkrat večjega glasbenovzgojnega pomena. Labodji spev je zanimiv po svojem začetku, ker prične z nekakim polglasnim pripovedovanjem, ki šele polagoma preide v pravo pesem. Nekaj posebnega

je bila pesem Veter, v kateri se otrok pogovarja z materjo o vetru. Umetnica jo je krasno pogodila: popraševala plašno kot otrok in odgovarjala odločno kot mati. To pesem je morala ponoviti. Končni otrokov vzdih: Aa mo'r! Jeg er saa angst vor vinden! (O mati, kako se jaz vetra bojim!) mi bo — upam — celo življenje ostal živo v spominu. Razen teh petih skandinavskih pesmi, ki so bile na sporedu, je gospa Svärdsström na željo občinstva dodala še nekaj drugih pesmi iz svoje severne domovine, med drugim Griegov Ples, ki ga je tudi ponovila. Naj omenim, da je gospa Svärdsström več skandinavskih pesmi, ki jih je dodala izven sporeda, najprej v jako gladki in živo prednašani besedi občinstvu predstavila v nemščino in že s svojim — quasi — deklamiranjem nudila izreden užitek. V drugem delu koncerta je odlična pevka poleg omenjenih, izven sporeda dodanih skandinavskih pesmi zapela še Delibesovo pesem Kadiška dekleta in Massenetovo gavoto iz opere Manon. K sklepu je dodala zopet par Griegovih pesmi. Na klavirju jo je spremljal g. profesor A. Tarnay, koncertni pianist. Njegovo spremljanje je bilo, — na nakratko povem, — fino, eksaktno, mojstrsko.

Drugi odlični umetnik, ki ga je Glasbena Matica pridobila za ta koncert, je bil g. Georges Széll, šestnajstletni klavirski virtuoz, komponist in dirigent. Ta mladi umetnik koncertira po največjih evropskih mestih že peto leto in žanje povsod največje uspehe. Sedaj smo ga kot pianista slišali v Ljubljani. Izvajal je tri izbrane, obsežne in večinoma zelo težke komade: Chopinovo sonato v H-molu v štirih stavkih, Čajkovski-Pabstovo parafrazo na motive iz opere Evgen Onegin in Richard Straufove Vesele burke (Till Eulenspiegel), skladbo, ki si jo je kot koncertno parafrazo za klavir priredil sam. Vse tri skladbe so resnična, življenja polna glasba, ki poslušalca vseskozi drži napetega in ga podžiga. Proizvajanje g. Szélla je bilo naravnost fenomenalno. Pri njegovi igri smo imeli priliko opazovati, kako bogastvo tonov, kakšna raznoličnost barv, koliko nepopisnih nians, z eno besedo: kakšno čudovito pestro življenje leži skrito v klavirju. G. Széll je bil tisti čudotvorec, ki nam je za nekaj trenutkov odgrnil vse to bogastvo in ga nam razkazoval. Ob njegovi s pristno umetnostjo in veliko energijo prepojeni igri so se stresle in so zadonele tudi vse naše žile in žilice.

Vse, kar smo pri tem koncertu slišali in uživali; bodisi petje gospe Svärdsström, spremljano od g. prof. Tarnaya, bodisi klavirska igra g. Szélla, vse je bilo kot vltito; bile so to v resnici dovršene produkcije. Z nenavadno zadovoljnostjo in prav izrednimi vtiski je občinstvo ta večer zapustilo koncertno dvorano. Gosp. koncertnemu vodju Glasbene Matice, Mateju Hubadu, smo iz srca hvaležni za trud, ki ga je imel s pridobitvijo omenjenih umetnikov za koncert v Ljubljani.

19. februarja 1914 je g. Svärdsströмова priredila drugi koncert.

* * *

Glasbena Matica v Ljubljani je proslavo slovenskih skladateljev **dr. Benjamina** in **dr. Gustava Ipavca** pripravljala že dalj časa. Vsled raznih ovir je bilo mogoče prirediti to proslavo šele letos v koncertih dne 5. in 6. januarja, ki sta se vršila v veliki dvorani hotela Union pod vodstvom koncertnega vodje g. Mateja Hubada, in so se izvajale izključno le skladbe skladateljev Ipavcev: dr. Benjamina, dr. Gustava in dr. Josipa Ipavca.

Brata dr. Benjamin in dr. Gustav Ipavec spadata med najzaslužnejše slovenske skladatelje. Orala sta takorekoč ledino slovenski glasbi. V svojih skladbah sta pogodila duha slovenskega ljudstva tako dobro, kot ne izlepa kateri drug skladatelj. S svojim marljivim in vrlo uspelim skladateljskim delovanjem sta zelo pozivila glasbeni živelj med Slovenci, pa tudi zunaj ožje domovine veliko pripomogla slovenski pesmi do veljave in ugleda. Življenje in delovanje Ipavcev je Janko Barlé spretno opisal v »Dom in Svetu« leta 1909., 1., 2. in 3. števil., kateri spis — prilog k zgodovini slovenske pesmi — utegne morda danes tega ali onega še bolj zanimati kot takrat.

Pri prvem spominskem koncertu so se izvajali dr. Gustavovi moški zbori: Slovenec sem, Danici in V mraku ter dr. Benjaminovi: Vojaška, Brezi jadra in Domovini; vseskozi priljubljeni in značilni zbori, ki so vzorno izvedeni napravili najboljši vtis. Razne samospeve — večinoma dr. Benjaminove — so peli: g. L. Kovač, član Matičnega pevskega zbora, g. J. Križaj, operni pevec iz Zagreba, in gospa Irma Polakova, operna pevka iz Zagreba. Med solisti gre prvenstvo g. Polakovi. Odkar je šla iz Ljubljane, se je razvila v tako imenitno in briljantno pevko, da se zagrebška opera po pravici z njo ponaša. G. Križaj je bil nekoliko indisponiran, pa je kljub temu nudil še vedno velik užitek; tudi snažno in občuteno petje g. Kovača zasluži vso pohvalo. Mešani zbori: dr. Gustavovi: Milada, Lahko noč in Kukavica ter dr. Benjaminovi: Pod nebom širnim, Zapuščen in Ej, tedaj! so se posebno lepo glasili.

Starejšima Ipavcema se je pri tem koncertu pridružil še Gustavov sin, dr. Josip Ipavec. Pod njegovim osebnim vodstvom se je izvajala predigra k

II. dejanju njegove spevoigre Princezinja Vrtoglavka, zanimive in okusno instrumentirane moderne skladbe z veličastno se glasečim sklepom. Samo šablonsko-operetni valček sredi predigre je v resnobnem koncertu nekoliko neprijetno dirnil. Nadaljnji komad Pravljica iz ravnoiste spevoigre za sopranski samospjev in orkester prištevam med najboljše točke koncerta. Glasba se izborno prilega tekstu, je vsekoli živahna in bujna. Gospa Polakova je pela Pravljico naravnost idealno. Mnogo zanimivosti v absolutnoglasbenem kakor tudi orkestralnem oziru je nudil precej na široko razpleten Finale II. dejanja iz prej imenovane spevoigre za soli, mešani zbor in orkester. Soli so peli gđc. Tavčarjeva, gđc. Hrastova, gđc. Severjeva in g. Kovač. Izmed dr. Josip Ipavčevih skladb sta se pri prvem koncertu izvajala tudi dva moška zbori: Jutro in Imel sem ljubi dve, prav hvaležni in efektni skladbi.

Drugi koncert se je vršil z nekoliko izpremenjenim programom prvega večera. Uvedel ga je skladatelj dr. Anton Schwab s slavnosti primernim govorom. S precejšnjim sporedom dr. Benjaminovih samospjevov je nastopil g. Josip Rijavec, koncertni pevec z Dunaja, slovenskemu občinstvu znan in ljub že od lani. Poleg najstarejših dr. Benjaminovih pesmi je zapel tudi dr. Alojzij Ipavčevo Za slovo. Petje g. Rijavca je prepojeno z globokim čutom in inteligenco, njegova izgovarjava je zelo solidna in umerjena, tudi organ splošno prav čeden in simpatičen, le v višini morda včasih premalo intenziven. Dr. Benjaminovo Serenado za godbo na lok v štirih stavkih so izvajali gojenci Glasbene Matice in člani društvenega orkestra. Skladba se giblje v formah klasičkov, je mična in poučna. Gosp. učitelju violine Josipu Vedralu iskreno čestitam na lepem uspehu. Tudi g. Niko Štritof, ki je oskrbel pri obeh koncertih klavirsko spremljanje, se je izkazal kot zelo nadarjenega glasbenika in specialno še kot prav spretnega pianista.

Oba koncerta sta v umetniškem oziru krasno uspela, v finančnem je pa drugi, le srednje obiskani koncert povzročil deficit, česar vrla Glasbena Matica in nje neutrudni koncertni vodja Hubad za pomenljivo spominsko prireditev gotovo nista zaslužila.

Stanko Premrl.

TO IN ONO.

Anton Medved v pismih.

Priobčil F. S. F.

Kaj je tega, kar je umrl Medved? In vendar ni bilo še doslej človeka, ki bi bil utegnil, da nam poda nekaj o njem. Par nekrologov ob smrti, ki so pa bili mnogi natrpani s stvarmi, kakor jih hlata 99 odstotkov milega naroda z naslodo in ki niso imeli s pesnikom popolnoma nobenega opravka. Prav zaradi tega sem sklenil, da priobčim nekaj njegovih pisem — in naj z njimi pokojni Medved sam sebi piše življenjepisa. Nadejam se, da jih ima še marsikdo kaj, in tistega prosim, naj mi jih pošlje, vsaj za prepis, če ne v last. Vsa njegova zapuščina je strogo inventarizirana in se izroči, ko bo vse dodobra pregledano, licealni knjižnici po naročilu pokojnikove sestre-dedinje Helene.

Prva hranjena pisma imam iz Semiča, kjer je Medved prvič kapelanoval, jaz sem bil tedaj še v semenišču.

Semič, 20. vinotoka 1892.

Dragi Francè!

Lepó Te prosim, ne zameri, da nisem toliko časa odgovoril. Ti ne veš, koliko imam dela. Kakih osemkrat sem že šel daleč obhajati, enkrat ponoči. Izpovedovanja mnogo vsak dan, zlasti ob nedeljah. Šole 6 ur na teden, a iti moram $\frac{3}{4}$ ure daleč. Potem pridige, maše na daljnih podružnicah. Poleg tega pišem na več strani, da odgovarjam listom, kojih sem dobil že 22. Imel sem zdaj biro in moral biti zraven vselej, ko so pripeljali vino. Vina sem dobil